

Moral skapar konflikter - och förstärker dem

Fram till femtiotalet föreställde sig systemteori att moral hade en integrerande funktion för samhällen. Moralen ansågs funktionell för ett samhälle eftersom moralen skapade frid och harmoni.

Systemteoretikern och sociologen Niklas Luhmann visar att moral snarare har en konfliktskapande funktion. Moral motverkar och trycker tillbaka konfliktlösning och medlingslösningar. Överenskommelser tenderar att privatisera konflikter. Förhandlingen kamouflerar att orätten lever vidare utanför den privata överenskommelsen. Moral håller däremot konflikten vid liv.

Moral är allmänning

Moralen är aldrig privat. Den är snarare en allmänning (common). Den skapar gemensamt utrymme. Den blir ett ömsesidigt lagstiftande.

Moral kräver rätt. Den kräver av vi skyddar den svaga mot den starke. Den accepterar inte underlåtenhet att handla. Moral accepterar därför inte ensidig lydnad. Moral kräver att vi ingriper i orätten.

Moralen växer inte fram i samförstånd. Den växer fram genom att grupper, organisationer, institutioner och personer kräver saker av varandra. Moral kräver att vi ingriper i förtryck och våld.

Moral växer fram ur konflikter. Och dessutom producerar moral konflikter.

Konflikter som immunsystem

Luhmann menar att konflikter skapar immunsystem för samhällen. De motverkar stagnation, kollaps och samhällets död.

[Michel Foucault](#) har en liknande positiv syn på konflikter: I en gemenskap utan konflikter har någon fått lida för det. Harmoni, frid och konfliktlöshet i en grupp är tecken på att någon är tystad, utfrysad eller undertryckt.

Per Herngren

2006-10-17 version 0.2.2

Referens

Niklas Luhmann, *Social Systems*, Stanford University Press, 1995.